

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 1. Dependencia secundum entitatem ostenditur.

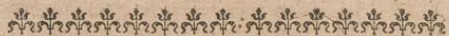
[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

personarum ex relatione producentis, quæ est in vna respectu alius: ergo si idem posset se ipsum producere, non rectè inferret tota Theologia Pater producit Filium: ergo Pater distinguitur à Filio. Dices hanc illationem esse legitimam, etiam si idem posset se ipsum per secundam actionem supernaturaliter producere, quia productio qua Pater Verbum producit est naturalis respectu personarum, quia in diuinis nulla potest dari productio ad intra, quæ non sit naturalis principio producenti, & termino productio, quia omnis productio ad intra in diuinis est necessaria, & quia nulla causa superior potest excogitari, quæ eleuet aliquam diuinam personam ad productionem ad intra, ad quam ipsa non sit naturaliter determinata, neque ad aliquam productionem ad extra, quia omnes productiones ad extra communes sunt toti Trinitati, & procedunt ab omnipotentia, quæ à nulla alia causa potest eleuari, cum nullum sit principium perfectius omnipotentia neque superius illa, eleuatio autem semper dicit ex parte principij eleuati subordinationem ad principium eleuans, quam omnipotentia respectu nullius comprincipij potest habere, illi enim, utpote principio rerum omnium, omnia sunt subordinata, & ipsa nulli entitati subordinata esse potest. Non caret probabilitate solutio, nihilominus adhuc infit: si non repugnaret idem se ipsum producere, etiam si Pater Aternus non posset eleuari ad productionem ad intra, cur dici non posset Patrem habere esse à se eodem modo, quod nunc vera fides illum cognoscit, & postea quàm supponitur esse à se naturaliter se ipsum producere, non per productionem quæ supponat aliam, sed quæ supponat terminum existentem, ita ut si per impossibile deficeret actio, qua producitur per locum intrinsecum non deficeret terminus, qui producitur, quatenus supponitur cum suo esse, quod habet à se ante productionem, etiam si in tali casu realiter deficeret, quia deficeret productio identificata cum Patre, qui supponitur ante productionem à se indistinctam. Dices nullam entitatem posse naturaliter & absque eleuatione produci per productionem non requisitam per locum intrinsecum ad sui existentiam. Contrà, quia licet hoc in creaturis ita contingit, rationem efficacem in diuinis reddi non poterit, cur ita contingere non possit, si eadem entitas posset se ipsam producere, quam ego postea assignabo in principiis negantibus idem posse à se ipso produci. Concludo: ergo nihil posse à se ipso produci, quia ita fert communis hominum apprehensio, & quia iuxta hanc philosophiam melius defenditur mysterium Trinitatis, & probatur distinctio inter Patrem & Filium, ex eo quod Pater Filium producat & Patri, & Filius ab Spiritu sancto, ex eo quod Pater & Filius per modum vnius principij spiritali Spiritum sanctum producant.

Huius conclusionis, quæ propter communem omnium consensum, & propter rationes à posteriori adductas, & quia nullum pro opposita fundamentum adducitur, mihi quidem est omnino certa, hanc à priori rationem contempler. Actio procedens ab hoc principio essentialiter supponit principium existens: ergo essentialiter intrinsecè & per se supponit illud, ad quod ordinatur: ergo intrinsecè & per se semper est otiosa, & implicat ex vi illius fieri id, quod iam non sit factum: ergo ex natura sua repugnat, nihil enim inuenitur in rerum natura, quod per se & intrinsecè sit otiosum & superfluum, & quod ita respiciat finem, in quem ordinatur, ut semper æquè existat finis sine illo, quod ordinatur ad illius existentiam, ac si existeret medium ordinatum ad talem finem. Actionem ab eodem in idem terminatam ita futuram esse certum est, quia illa actio semper supponeret terminum existentem independentem ab illa: ergo æquè existeret terminus siue illa postea succederet, siue non succederet; finem autem actionis esse existentiam effectus fatentur omnes. Dices illam actionem esse vtilem ut terminus existat ex vi illius. Contra: finis actionis est existentia termini secundum se, non enim actio est ut existat terminus per actionem, seu ut existat, & quia terminus non infinitus non potest existere sine actione, ideo inuenta est actio, ut ex vi illius existat terminus: ergo actio, quæ non potest esse utilis ut existat terminus, ex sua natura est superflua, & otiosa, & consequenter repugnans.

Ex hac ratione facile repugnantiam assignabis in tali actione, & solves fundamentum oppositæ sententiæ, quæ tantum petitur ex non repugnantia actionis terminatæ ad

principium. Dices enim talem actionem fore superfluum, & non fore superfluum: propositionem affirmatiuam probauit modo, negatiuam munit principium illud vulgare in Philosophia: Natura abhorret superfluum.

CONTROVERSIA X.

De causa prima.

PUNCTVM PRIMVM.

Statuitur dependentia creatura à Deo secundum entitatem, & operationem.

§. I.

Dependentia secundum entitatem ostenditur.

NAM vnum principium, à quo reliqua omnia creata trahunt originem ratione naturali compertum est, quia ductus Aristot. illius existentiam agnouit, sunt illustra huius Philosophi verba hoc lib. 2. cap. 4. text. 43. & 44. Sunt etiam, qui mundi huius, aliorumque omnium causam in casum referant, conuersionem enim, & motum eum, qui vniuersum distinxit, & hunc ordinem redegit, casu esse: & hoc sanè admiratione dignum est, quod enim animalia quidem & neque esse, neque fieri à fortuna, sed aut naturam, aut mentem, aut aliquid aliud tale causam esse affirmant, propterea quod è cuiusque sentine non quodvis fiat, sed ex tali origina, ex tali autem homo, & cælum verò, & ea, quæ inter sensibilia diuina sunt, casu efficii censant, taliunquæ eorum nullam, qualu plantarum, & animalium est, causam esse. Doctrinam oppositam errori, quem miratur Philosophus expressè definit Concil. Nic. per illa verba: Fallorem celi & terre, visibilibus omnium, & inuisibilibus. Extant etiam alia illustra Scripturæ testimonia: Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, Ioan. 1. Denique contra illos, qui dicebant Deum ab initio condidisse creaturas, eisque permisisse generationes cessante omni concursu Dei adducit Augustinus tom. 3. lib. 5. de Genesi ad litteram cap. 20. verba illa Ioannis 5. Pater meus, &c. Ita Augustinus: Contra quos profertur illa sententia Domini: Pater meus & ego modò operaturus & ego operor. Deinde quia non solum magna, & præcipua, verum etiam ista terrena, & infima ipse operatur, ut dicit Apostolus, & Sapient. 11. quomodo potest aliquid permanere nisi voluisset aut quomodo quod à te vocatum esset non conseruatur? Accedit illustre testimonium Nazianzeni orat. 2. de Theologia: Quomodo ergo vniuersa hæc rerum moles vel producta vniquam esset vel conseruaret, nisi Deus hæc omnia in rerum natura protulisset, atque conseruaret? Qui de hac re plura videre velit testimonia, adeat P. Suarez disp. 21. Metaphysic. sect. 1.

Creaturas dependere à Deo in conseruari per verum influxum, quem in illas præstet, hac efficacissima ratione euinco. Conseruatio cuiuslibet creaturæ libera est, respectu Dei, ut quælibet in quocumque instanti possit à Deo in nihilum redigere: ergo potest Deus quamcumque creaturam corrumpere: sed non potest creatura corrumpi à Deo, nisi per subtractionem concursus ex vi cuius conseruabatur à Deo: ergo potest subtrahere concursum, ergo illum præstabat: nihil enim potest subtrahere concursum, seu cessare ab illo, quod est idem, ni antea concursum exhibebat. Probo Deum non posse creaturam corrumpere, nisi per subtractionem concursus, reliqua per se patent: Deus non potest creaturam corrumpere per actionem aliquam positiuam, quia omnis positia actio terminatur ad terminum positiuum, & nulla potest terminari formaliter, & immediatè ad non esse: ergo debet illam corrumpere per actionem aliquam negatiuam, seu per negationem actionis, non per negationem actionis, quæ non præcessisset in instanti antecedenti, quia si non præcessisset actio, cuius negatio est in hoc instanti, præcessisset illius negatio in instanti antecedenti corruptionem entitatis positiuæ, in quo existerat talis entitas: ergo per illam negationem non corrumpetur entitas in hoc instanti, cum in præcedenti coexistisset entitas positia, & talis negatio: ergo

ergo corruptio rei debet fieri per negationem actionis, quæ præcesserit in instanti, in quo res durabat, & non sit in instanti, in quo res corrumpitur, in quo incipit talis negatio: ergo corruptio debet consistere in subtractione actionis immediatè præcedentis: ergo ut Deus rem corrumpat necessum est subtrahere actionem, quam exhibebat circa rem durantem: ergo influebat in rem durantem, quod formaliter est illam conservare.

3. Confirmatur si Deus destrueret entitatem positivam, per aliquam actionem positivam, maxime per actionem, qua producit formam contrariam: per hanc non, quia plures, & forsitan omnes formæ positivæ contrariæ possunt esse simul de potentia Dei absoluta: ergo formaliter positio vnius formæ contrariæ non est destructio alterius: ergo destructio caloris aliquid est distinctum à productione frigiditatis; non positivum: ergo negativum, scilicet negatio actionis, qua conservabatur. Ultra sunt plures entitates, quæ nullam habent formam contrariam sicuti lux: ergo corruptio lucis non consistit formaliter in productione formæ contrariæ, neque in destructione subiecti, quia destructo subiecto posset lux conservari per actionem creaturam: ergo corrumpi lucem non importat formaliter corruptionem subiecti, quod etiam perspicuum est, cum frequenter corrumpatur lux, & quævis alia forma subiecto illius permanente. Denum sunt aliæ entitates quæ neque subiectum habent, neque formam impossibilem: ergo harum corruptio tantum potest consistere in negatione influxus, quo conservabantur. Vltimò qui diceret formas corrumpi ex defectu subiecti, vel aliis dispositionis, vel applicationis agentis. Rursus teneretur explicare quomodo desineret esse, seu corrumpetur, quod est idem, illud subiectum, vel illa dispositio, seu applicatio, qui nullo modo posset horum corruptionem nisi per subtractionem concursus explirare.

4. Dices entitates corrumpi per subtractionem, seu per non esse ipsarum & non per subtractionem alicuius concursus, ex vi cuius conservarentur à Deo. Hanc evasionem præcluit totus discursus supra factus, qui probat Deum non posse inducere illud non esse creaturarum, nisi subtrahendo concursum positivum, quem præstabant circa illud esse, quod præcessit illarum corruptionem, & hac succedente denominatur corruptum. Dices Deum corrumpere creaturam substantialem, & concursum, quo conservabatur ab alia causa secunda, & non ab ipso Deo. Contra: plures creaturæ non conservantur à causis secundis creatis: ergo in his solutio non potest subsistere. In aliis, quæ conservantur à causis secundis conservationem à causa secunda non posse subtrahi, si non dependet à Deo, probatur eadem ratione, qua probauimus creaturas non posse corrumpi à Deo, nisi ab illo conserventur. Eadem est difficultas in assignando modo, quo Deus inducat non esse conservationis lucis à Sole, in quam Deus nullo modo phasice influit, ac in assignando modo, quo possit inducere non esse conservationis, quæ ab illo phasice non dependet. Vltimò posses dicere creaturas conservari à Deo permissivè, quia tandiu manent in rerum natura, quamdiu permittuntur à Deo, & tunc desinere esse, quādo illis non datur talis permissio, quia Deus decernit ne ultra duret creatura, quæ hucusque permansit. Contra: si hoc fieri ita posset creatura phasice à nulla dependeret in instanti conservationis: ergo esset à se: quidquid enim non est ab alio & est, necessario est à se, quia esse à se nihil aliud est quàm esse, & non ab alio. Secundò si in hoc instanti potest esse creatura, quin phasice dependeat ab alio, quando præcessit in instanti antecedenti: ergo etiam si non præcessisset posset esse eodem modo, quia hoc, quod est fuisse antea hic & nunc nihil conducit phasice: ergo non solum potuit esse creatura à se in secundo instanti conservationis, sed etiam in primo productionis, quod est contra rationem creaturæ, & proprium constitutum Dei, qua ratione omnino improbabile iudico hunc dicendi modum, quia creatura non solum indiget ut Deus non impediat illius existentiam, sed ut illi Deus suum esse tribuat, quod est participatum & ab alio.

§. II.

Creatura non solum secundum suam entitatem sed secundum operationem dependet à Deo.

5. Communis est Doctorum sententia, cui aduersatur Durandus Deum concurrere cum omni creatura ad

omnes actiones excepta peccaminosa de qua aliter sentiunt nonnulli Scholastici apud P. Vasquez l. 2. disput. 129. num. 5. licet communis Theologorum sententia teneat Deum phasice influere in materiale peccati, hoc est in entitatem peccaminosam, cui malitia peccati contingit per ordinem ad libertatem creatam à qua dependet. Tripliciter potest dici Deum non influere cum causis secundis in illarum effectus. Primò dici potest primam productionem effectus non cadere sub obiectum omnipotentiam, ita ut dicatur non posse primò Deum producere effectum, quem creatura producit. Conclusionem hanc esse proximam hæresi docet Hurtadus disput. 10. §. 30. quam nullus Catholicus docuit. Durandus enim, qui asserbat creaturas operari, Deo phasice non concurrente, dicebat Deum posse producere creaturam, quam causa secunda producebat. Secundò posset dici Deum neque concurrere neque posse concurrere cum creatura ad effectum producendum, etsi eundem se solo posset producere, sententiam hanc erroris damnant Soar. & Hurtad. supra. Tertiò dici potest Deum posse immediatè concurrere cum creatura, & posse non concurrere, hanc sententiam tam absurdam non esse docet Hurtadus, verumtamen Suar. supra. affirmat errorem esse asserere Deum de facto non concurrere, abstrahens à diversis modis, quibus potest hæc conclusio defendi. Ego de censuris imponendis non curo, sed assero hos omnes dicendi modos esse omnino à veritate alienos, de factoque Deum concurrere ad omnem effectum producendum simul cum omni causa secunda, à qua producitur.

6. Probo hanc conclusionem: sicuti Deus potest impedire in instanti sequenti conservationem caloris, qui modò existit, potest impedire productionem caloris, qui potest produci à causa secunda, sed Deus non potest impedire conservationem caloris (idem dico de quocumque alio effectus) in instanti sequenti, si Deus non esset conservaturus calorem per influxum producentem à Deo, ut probatum est: ergo non potest impedire productionem caloris si effectus hoc esset producendus per influxum, qui à Deo procederet. Confirmatur: entitas ut primò existens, & ut conservata, tantum differt extrinsecè, eadem enim in primo instanti, in quo fit, dicitur produci, & in vltioribus etiam si per eundem influxum suum esse recipiat, conservari dicitur: sed existentia huius entitatis non posset impediri in secundo instanti si in illo non dependeret à Deo: ergo neque in primo posset antecedenter impediri à Deo si ab ipso non dependeret: ergo sicuti ex eo quod Deus potuerit antecedenter impedire existentiam huius effectus in hoc secundo instanti, in quo est, inferimus in hoc secundo instanti entitatem dependere à Deo. Sic similiter ex eo quod Deus potuerit antecedenter impedire existentiam huius effectus in hoc instanti in quo est, inferre debemus hanc entitatem in hoc instanti dependere à Deo per influxum, quem præbet in illam: ergo entitas dependet à Deo non solum in instanti, in quo fit sed etiam in instanti in quo conservatur: ergo causa prima influit cum secunda in effectum in primo instanti in quo producit, & effectus ab vtraque dependet: ergo secunda sine consortio primæ non potest operari: ergo dependet in operari à prima cum illa cooperante.

7. Putat Arriaga Deum posse impedire operationes causarum præcisè per negationem permissionis, seu voluntatis, qua velit ipsas operari, quia licet actio non dependeat à Deo tanquam à principio, potest dependere à voluntate Dei tanquam à conditione, sicut dependet ab approximatione. Sententiam hanc amplexus fuerat Hurtadus, qui asserit nullum fore inconueniens aliquam creaturam effectum producere à Deo phasice non influente, licet de facto in omnes influere certum putet. Idem explicat Hurtadus exemplo appetitus imperantis actiones externas absque vilo influxu phasico: ergo eodem modo potest Deus impedire actionem causæ secundæ absque vilo influxu phasico, ita ut creatura non proficiat in actionem non peccaminosam, nisi prius decreuerit existentiam actionis, neque in peccaminosam, quovisque voluerit illam non impedire, quod posset facere per decretum, quo efficaciter Deus decerneret negationem actionis peccaminosæ. Nec placet doctrina, neque moueor exemplis. Actus appetitus & exequutio ab hoc imperata procedunt ab eadem anima, ac proinde mirum non est, si anima per actum quem ipsa producit, & per quem formaliter appetit deter-